

Det här projektet genomförs
med stöd av Arvsfonden

Funktionsrättskonventionen som verktyg

Funktionsrättskonventionen
– Från snack till verkstad!

Vad ska projektet göra?

Funktionsrättskonventionen
– Från snack till verkstad!

- Stödja medlemsförbunden att driva **rättsfall**
- **Guide** för hur enskilda personer kan anmäla och överklaga kränkningar av de mänskliga rättigheterna i CRPD
- **Handbok** för föräldrar: anmäla, överklaga och driva rättsfall som avser kränkningar av barnets rättigheter
- Kunskapsspridning via främst webbplats
- Sommarskola
- Samarbete med bland annat **Med lagen som verktyg**

- Funktionsrättskonventionen.se som nav
- Inventering av kunskap och metoder
- Erfarenheter nationellt och internationellt
- Kontakter:
 - våra medlemsförbund, länsförbund, andra och organisationer och nätverk
 - Myndigheter

- Vad syftar mänskliga rättigheter och lagar till?
- Vad är den främsta framgångsfaktorn för mänskliga rättigheter?

Kort historik

- Funktionsrättskonventionen trädde i kraft i Sverige 2009
- Den konvention som tagits fram med störst medverkan av det civila samhället

Nationella utmaningar

Generellt

- Mänskliga rättigheter har svag ställning i svensk politisk kultur
- Svenska världsmästarmentaliteten
- Svenska förvaltningsmodellen

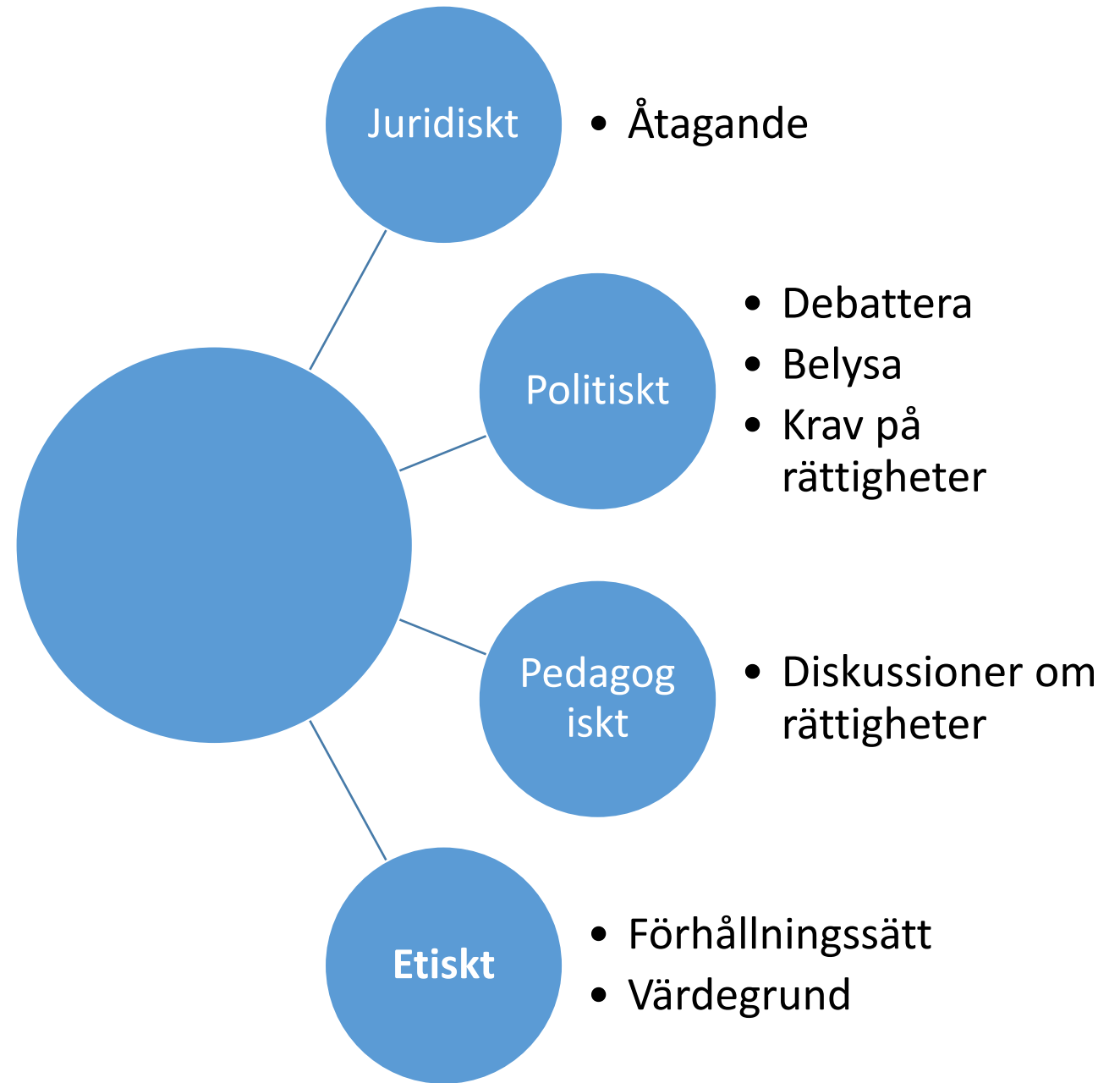
Funktionshinderpolitiken

- Funktionshinderområdet har många traditionella arbetssätt
- Ovana vid juridik som verktyg
- Verksamhetsstyrt

Hur kan funktionsrättskonventionen fungera som verktyg?

Funktionsrättskonventionen som verktyg

Funktionsrättskonventionen som ett juridiskt verktyg

Kort om Funktionsrättskonventionen

- Heltäckande konvention för mänskliga rättigheter, berör alla livsområden
 - Säkerställa det fulla och lika åtnjutandet av alla mänskliga rättigheter, artikel 1.
- Allmänna principer och skyldigheter, materiella rättigheter
- Fakultativt protokoll:
 - Individuella klagomål
 - Utredningar av grova eller systematiska kränkningar av mänskliga rättigheter

Funktionsrättskonventionen
– Från snack till verkstad!

Vad är en konventions juridiska status?

- Sverige har ratificerat Funktionsrättskonventionen (SÖ 2008:26)
- Staten Sverige är bunden av Funktionsrättskonventionen
- Funktionsrättskonventionen kan inte tillämpas direkt hos myndigheter och domstol
- Myndigheter och domstolar är skyldiga att tolka nationell lagstiftning mot bakgrund av Funktionsrättskonventionens

Vilka skyldigheter har staten?

- Staten ska genomföra konventionen
 - Civila och medborgerliga rättigheter ska genomföras omedelbart
 - Sociala, ekonomiska och kulturella rättigheter ska genomföras gradvist
- Respektera, skydda, fullgöra
- Förbud mot diskriminering och krav på skälig anpassning
 - skälig anpassning kan och ska användas på alla rättigheter
- Aktiv involvering av funktionsrättsrörelsen

Kommun och landsting

- Kommunalt självstyre vs. mänskliga rättigheter?
- Tre delar:
 - Ska följa lagfästa rättigheter
 - Ska inom ramen för den egna kompetensen genomföra Funktionsrättskonventionen
 - Område utan kompetens

Konventionskonforma tolkningar

- Att tolka nationell lagstiftning mot bakgrund av vad Funktionsrättskonventionen kräver
- Myndigheter och domstolar ska göra det så långt som möjligt
- *Se bl.a. SoU 2010:70 s. 130-131 , Skr. 2016/17:29 s. 10-11, 26*
- Konventionskonforma tolkningar kan inte ge mer eller gå emot vad lagtexten konkret säger
- *Exempel på konventionskonform tolkning av svensk rätt utifrån Europakonventionen innan den blev svensk lag:
- NJA 1988 s. 572, NJA 1989 s. 131, NJA 1991 s. 188, NJA 1991 s. 512, NJA 1992 s. 363, NJA 1992 s. 513, NJA 1992 s. 532*

Europakonventionen som svensk lag

- konventionskonform tolkning av Europakonventionen utifrån annan internationell rätt
 - *Wienkonventionen om traktaträtten, artikel 31 § 3 p. c, Demir and Baykara v. Turkey, (application no. 34503/97), 2008-11-12*
- konventionskonform tolkning av Europakonventionen utifrån Funktionsrättskonventionen,
 - *Cam v. Turkey, application 51500/08, 2016-02-23*
 - (- *A.-M.V. v. Finland, application 53251/13, 2017-03-23*)

Exempel – rätten att välja var man vill bo

- X bor i en gruppbofastad. Två kommuner vill tvinga hen att flytta.
- Artikel 19 Funktionsrättskonventionen ger X rätt att välja var hen vill bo på lika villkor som andra.
- Artikel 8 och artikel 1 protokoll 1 Europakonventionen ger X rätt till respekt för sitt privatliv, sitt hem och sin egendom.
- Rätt till självbestämmande, inflytande och medbestämmande enligt Lagen om stöd och service till vissa funktionshindrade, LSS.

Funktionsrättskonventionen som ett politiskt verktyg

Funktionsrättskonventionen och nationell politik

- **Försvar**: skydd mot nedskärningar
- **Inspirerande**: förändra traditionell politik och koncept
- **Reflektion**: stimulera till nationell debatt om funktionshinderpolitiken
- **Mobiliserande**: förstärkning för nationella funktionshinderorganisationer till mobilisering och inflytande

Waldschmidt, Anne (2016)

Funktionsrättsrörelsen och politiken

- Politiskt verktyg:
 - Skuggrapporter
 - I politiken
 - Medvetandegörande
 - Aktivistisk forskning
- Legalt verktyg

Ett ständigt pågående arbete...

Konventionscykeln

Tidschema

- Synliggör villkoren för personer med funktionsnedsättning
Framgångsfaktorer
- Långsiktig plan
- Koordinera genomförandet
- Bedriv arbetet ur ett funktionsrättsperspektiv
- Gör arbetet med funktionsrätt synligt i budgeten
- Utbilda och medvetandegör
- Involvera civilsamhället

Frågor?

Tack för att ni har lyssnat 😊
www.funktionsrattskonventionen.se

Kontaktuppgifter

lars.lindberg@hso.se

andrea.bondesson@hso.se

tor.gustafsson@hso.se

Funktionsrattskonventionen
– Från snack till verkstad!